

Vaksikten i budgetklass

TEXT & FOTO
MATTIAS LILJA

Kombinationen billigt kikarsikte och duglighet för vakjakt – går den ihop? Svaret är både ja och nej.

Devisen att du får den optik du betalar för är i det närmaste uttjatad. Men som många andra motton har den ett stort stänk av sanning i sig.

En lyxbil ger komfort, driftsäkerhet och kanske det viktigaste för många – status. En billig bruksbil kommer också att ta oss fram, men troligen i en mindre komfortabel miljö, med lägre driftsäkerhet och utan större status. Samtidigt ger bruksbilen oss mer pengar kvar i

fickan när vi köper den. De flesta av oss har som bekant fler och större utgifter än bara bilen att reda ut i slutet av månaden.

Siktesoptik är en statussymbol för många och ett gott råd är att köpa så dyr optik som man har råd med bland nytt – eller begagnad kvalitetsoptik. Inom siktesoptik är det otroliga kvalitetskillnader mellan marknadens topp- och bottenkikt. Det är ju inte heller något produktsegment som står under någon myndighetskontroll när det gäller utlovad kvalitet. Att köpa optik ställer därför högre krav på konsumentmedvetenhet.

Oberoende tester

Här kommer oberoende tester in som en viktig del och vi vet från våra läsarkontakter att just detta test är efterfrågat av läsarna som går i köptankar av ett vaksikte men där det finns ekonomiska begränsningar.

Att det inte finns några sikten i

prisklassen under 3 000 kronor i testet har en logisk förklaring – de håller sällan måttet. Vi har tidigare provat riktigt billig siktesoptik men anser att kvaliteten är alldeles för ojämn. Visst kan man ha tur och hitta ett riktigt dugligt sikte för 1 500 kronor men slumpen kan lika gärna göra att du råkar få ett måndags-exemplar.

Som övre gräns satte vi 9 000 kronor. Givetvis finns fler sikten på marknaden än de vi testat men vi tror att de testade siktena tillhör de mer intressanta i sin respektive prisklass.

Testerna har pågått under en ganska lång tid och under högst skiftande väder och ljusförhållanden. Siktenas egenskaper för vakjakt har testats under ganska typiska förhållanden för vakjakt – i mörker, snötäckt mark och med ungefär halvmåne. Vissa kvällar har det varit mulen himmel medan det vid andra tillfällen varit klart väder. Alla

”Testerna har pågått under en ganska lång tid och under högst skiftande väder- och ljusförhållanden.”

sikten har vid vakjaktstestet satts på åtta gångers förstoring för att få ut maximal utträdespupill om sju millimeter (objektivdiameter delat med vald förstoring). Det brukar vara maximalt vad ett ungt öga kan ta in. Ett äldre öga kan också ha nytta av en hög utträdespupill eftersom den ger lite marginal för ögats placering bakom okuralet. Du kan läsa mer om utträdespupill och ögats åldrande i testet av handkikare för vakjakt i Svensk Jakt nr 4/2016.

Ej medförstorande riktmedel

Gemensamt för samtliga sikten vi testat utom Meopta är att de har riktmedlet i andra bildplanet. Det betyder att riktmedlet inte är medförstorande. Bland jaktsikten är detta numera det dominerande sättet. Samtliga sikten har en siktestub på 30 millimeter vilket blivit något av en standard i Europa. I Nordamerika är fortfarande siktestuber om en tum vanliga men det gäller oftast mindre sikten än den testade typen.

Samtliga sikten har objektiv om 56 millimeter utom Leupold som har 50 millimeter. Leupolds populära sikten i serien VX-R finns inte i 56-tub men vi valde ändå att ta med det eftersom det är ett populärt sikte.

Klassiskt val för vakjakt

56 millimeters objektiv är ett klassiskt val för vakjakt men med nackdelen att de nästan alltid måste monteras med höga montage. Höga montage gör ofta vapnet topprankt och för full bild i siktet blir det ofta si och så med kindkontakten vid anläggning. Sikten med objektiv om 50 millimeter är aningen mörkare än en 56-glugg men ofta kan man montera siktet med montage av medelhög typ. Kanske något att beakta för den med åldrade ögon?

Flertalet av siktena visade sig ha ett förstoringsspann i mittregionen där de presterade bättre optiskt än i förstoringarnas ändlägen. Det var ett förväntat resultat liksom att billigare

och enklare optik skulle prestera sämre i dåligt ljus. Det är enklare att tillverka optik som presterar skapligt i dagsljus än optik som kan leverera bra upplösning och skärpa i dåligt ljus.

I dåligt ljus märks optiska skillnader tydligare. Den som ska ägna sig mycket åt vakjakt bör därför vara beredd att lägga en slant på optisk kvalitet.

Meopta bäst

Till testvinnare för vakjakt utser vi Meopta Meostar R1 3-12x56. Siktet kombinerar bra optik med belysning dedikerad för vakjakt liksom ett grövre riktmedel som inte lämnar vakjägaren helt i sticket om batteriet tar slut. Detta sikte har riktmedlet i första bildplanet vilket gör att det är medförstorande. På ett vaksikte är det en fördel eftersom riktmedlet blir grövre vid hög förstoring.

Bland billigare sikten för vakjakt så blev vår favorit Bushnell Trophy XLT 3-12x56 IR. Bra belysning för vakjakt, generös garantitid och optik som är ganska skaplig för sin prisklass.

Bland mer allroundbetonade sikten i den dyrare klassen utser vi Ultimax 3-12x56 som testvinnare. En belysning som även funkar på dagen och bra optik. Dock kanske tveksamt andrahandsvärde då märket är ganska okänt. Leupold VX-R 3-9x50 är också en favorit om man kan nöja sig med lägre maxförstoring och mindre objektiv.

Prisvärt

Av billigare sikten anser vi att Vortex Crossfire II 3-12x56 AO är ett bra val. Skaplig optiskt, vettig belysning, parallaxjustering och bra garantitid.

Notera att handelns pris på kikarsikten varierar ganska mycket eftersom relativt stora prishöjningar skett på sistone. Handlare med äldre lagersikten har inte sällan bättre pris än de som nyligen tagit hem produkter. De av oss angivna priserna ska ses som ett genomsnitt av marknadspriserna. «

Två av de testade siktena har justerbar parallax, det vill säga man kan ställa förskjutningen mellan riktmedel och mål för aktuellt avstånd. Nederst Minox med parallaxjustering på sidan och överst Vortex med justering på objektivet.

Samtliga testade sikten har justering av belysningen på riktmedelhusets vänstersida utom Vortex som har den bak på okularets ovasida. Notera den felmonterade ratten på testexemplaret där läge 0/Av motsvarades av läge 1.

SVENSK JAKT TESTAR

I testet av vaksikten ger vi betyg på en skala 1-5 i varje bedömningsmoment. Maximalt slutbetyg för alla moment är 40 poäng.

Nikko Stirling Diamond 3-12x56

Welter 3-12x56 WA

Hawke Endurance 30 3-12x56

Bushnell Trophy XLT 3-12x56 IR

Vortex Crossfire II 3-12x56 AO

Leverantör	Classic Vapen.	Astrosweden.	Conviso.	Fondprodukter.	Lightforce Astro Sweden.
Cirkapris	3 000 kronor.	3 800 kronor.	5 000 kronor.	4 200 kronor.	3 800 kronor.
Garanti	20 år.	30 år (elektronik 5 år).	30 år (elektronik 10 år).	30 år.	30 år.
Vägd vikt (uppgiven vikt)	635 gram (570 gram).	629 gram (631 gram).	726 gram (754 gram).	686 gram (567 gram).	788 gram (598 gram).
Autoavstängning	Nej.	Nej.	Nej.	Nej.	Nej.
Parallaxjustering	Nej.	Nej.	Nej.	Nej.	Ja, på objektivet.
Belysningssteg	5 steg röd, 5 steg grön.	11 steg.	Steglöst vred.	11 steg.	11 steg.
Belysning dagtid vid snö och solsken	Gör knappt någon nytta alls i fullt dagsljus. 2	Belysningen märks inte alls dagtid. 1	Väl definierad punkt som syns mot mörk bakgrund men inte mot ljus. 4	Funkar okej utom vid sol på snö. 4	Räcker inte riktigt till mot solbelyst snö. 3
Belysning skymning/vakjakt	Grön belysning kass, glittrar genom tuben. Röd belysning bättre. 3	Bra belysning för vakjakt. Svagaste belysningsläget onödigt. 5	Precis klotrund punkt. Lyser lite för starkt i svagaste läget. 4	Väl definierad punkt som funkar bra. Lagom nivå på svagaste läge. 4	Belysningspunkt av lagom storlek och utan strålning. 3
Optik vid lägsta förstoring	Märkbar sämre i kanten men bra i mitten. 3	Märkbar distorsion i kanterna men bra mitt. 3	Bra skärpa, kontrast även i kanterna. Tunneleende stör. 3	Ger tunneleende på alla förstoringar. Optiskt bra i övrigt. 3	En aning sämre i kanterna, annars bra. 4
Optik vid 8x förstoring	Riktigt bra. Skarp och bra kanter. 4	Presterar bra skärpa och kontrast. 4	Skarp och kontrastrik. Visst tunneleende. 4	Presterar klart godkänt men tunneleffekten stör. 3	Riktigt bra på denna förstoring. 4
Optik vid högsta förstoring	Viss försämring av kontrast och skärpa. 3	Tappar rejält i skärpa och kontrast över 10x förstoring. 2	Tappar rejält i skärpa och kontrast. Mycket känslig över ögats placering för att få full bild. 2	Dålig skärpa på högsta förstoring. Bra att siktet inte är så känsligt för ögats placering. 3	Lite sämre skärpa och kontrast, optiskt bra. Känslig över ögats placering för full bild. 4
Ergonomi förstoringstvred, inskjutning	Bra vred till förstoringen, men saknar lägesmarkering för dåligt ljus. Odistinkta klick. 3	Vred till inskjutning med otydlig markering och diffusa klick. Bra skyddslöck. 2	Bra vred till förstoringen. Rejåla metallock men aningen diffusa klick. 3	Bra och lagom trögt vred till förstoring med lägesanvisning. Distinkta klick, något små vred. 4	Okej förstoringstvred men kan inte avläsas i dåligt ljus. Bra vred för inskjutning, tydliga klick. 3
Ergonomi belysning	Vred med motstånd men något ljudliga klickljud när man vrider. Runtomgående vred. 3	Distinkta lägen, lite trög ratt. Inget nolläge mellan varje steg men runtomgående ratt. 3	Bra, steglöst vred. Kunde dock varit lite svårare att rubba från avstängt läge. 3	Runtomgående vred som saknar distinkta lägen - fastnar ibland mellan lägena. 2	Enda siktet med belysningsratten ovanpå okularet. Distinkta lägen. 2
Omdöme vid vakjakt 8x förstoring och anpassad belysningsstyrka	Relativt ljusstark, vissa brister i skärpa och upplösning. Belysningen för stark för vakjakt. 2	Ljus optik, brister i skärpa och kontrast. Ljust/mörkt flyter ihop. Bra belysning, sämre optik. 3	Relativt ljus i optiken men brister i skärpa och kontrast. Bra belysning, dålig optik. 2	För prisklassen godkänd skärpa och upplösning. Påtaglig tunneleffekt. Bra belysning. 4	Ljus optik med godkänd skärpa och kontrast. Känslig för ögats placering för full bild. 4
Slutbetyg och summering	Blandar och ger. Optiskt ganska bra dagtid men tappar i dåligt ljus. Billigt sikte med bra garanti.	Bra belysningspunkt för vakjakt. Optiska kvaliteten blandar och ger vilket märks i dåligt ljus.	Ett sikte som levererar riktigt bra på dagen men tyvärr betydligt sämre i dåligt ljus.	Riktigt bra belysning och en optik som funkar dugligt i dåligt ljus. Bra riktmedel och garantitid.	Bra att man satt in justerbar parallax på en så billig optik. Bra optik för priset och lång garantitid.
Totalbetyg	23	23	25	BRA BUDGETVAL 27	BRA BUDGETVAL 27

Delta Titanium 2,5-10x56 HD**Minox ZX5 3-15x56 SF****Meopta Meostar R1 3-12x56****Leupold VX-R 3-9x50****Ultimax 3-12x56**

Leverantör	Astro Sweden.	Astro Sweden.	Frisport.	Gyttorp Jakt.	Astro Sweden.
Cirkapris	7 000 kronor.	8 000 kronor.	9 000 kronor.	8 500 kronor.	9 000 kronor.
Garanti	10 år.	30 år.	30 år.	30 år (elektronik 2 år).	10 år.
Vägd vikt (uppgiven vikt)	743 gram (742 gram).	764 gram (790 gram).	650 gram (665 gram).	472 gram (456 gram).	736 gram (740 gram).
Autoavstängning	Nej.	Nej.	Nej.	Ja.	Nej.
Parallaxjustering	Nej.	Ja, med sidjustering.	Nej.	Nej.	Nej.
Belysningssteg	11 steg.	Steglöst vred.	7 steg.	10 steg.	11 steg.
Belysning dagtid vid snö och solsken	Ganska ljusstark och bra definierad punkt men aningen liten. 4	Belyst kors som inte räcker till i starkt ljus. 3	Väl definierad punkt men för dålig styrka. 2	Stark belysning som funkar även vid solsken och snö. 4	Mycket stark belysning. Dock strålar punkten på hög styrka. 5
Belysning skymning/vakjakt	För liten belysningspunkt för vanlig vakjakt. Strålar en aning. 4	Belyser innerkorsets mittkors. För stark belysning i dåligt ljus. 4	Tydlig punkt. Att ljuset reflekteras mot hårkorsets mitt irriterar. 4	Bra nivå på lägsta läget. Liten belysningspunkt, viss strålning. 4	Ganska liten men väl definierad punkt på svag belysning. 4
Optik vid lägsta förstoring	Dålig i allra yttersta kanten men i övrigt bra. 4	Gör bra ifrån sig. Tendens till tunneleffekt. 4	Visst tunnelseende men bra skärpa och kontrast. 4	Tappar en gnutta i kanten men i övrigt riktigt bra. 4	Presterar ganska bra men har märkbar distorsion i kanten. 4
Optik vid 8x förstoring	Presterar riktigt bra. Skarp över hela bilden. 5	Toppklass. Bra skärpa och kontrast. 5	Presterar riktigt bra. Skarp med bra kontrast och rena färger. 5	Mycket bra skärpa, kontrast och färger. 5	Bra kontrast. Lite mindre skärpa än övriga med betyget fem. Svag femma. 5
Optik vid högsta förstoring	Sämlre på kort håll men över 80 meter bra skärpa och kontrast. Generös för ögats placering. 4	Tappar en aning skärpa och kontrast över 12x. Får ändå en fyra tack vare högre maxförstoring. 4	Tappar lite skärpa och kontrast över 10x förstoring vilket märks främst på kortare håll. 3	Gör mycket bra ifrån sig. Dock bara 9x maxförstoring så vi sätter inte högsta betyg. 4	Betyg fyra med plus i kanten. En gnutta mer skärpa och kontrast hade gett högsta betyg. 4
Ergonomi förstöringsvred, inskjutning	Mycket lättubbade vred för inskjutning. Lagom trögt förstöringsvred. Små siffror. 3	Onödigt stora vred för inskjutning. Klickar med motstånd men inte så distinkta lägen. 4	Vred och skyddslock av god kvalitet. Distinkta klick/bra märkning. Bra förstöringsvred. 5	Tydliga och lågt utstickande vred med bra lock. Tydligt märkt förstöringsvred. God kvalitet. 5	Bra inskjutningsvred och klick. Förstöringsvred med bra motstånd och tydliga siffror. 4
Ergonomi belysning	Rejäl ratt med odistinkta lägen. Bra avstängningsläge mellan varje steg. Tydliga siffror. 3	Bra, helt steglöst vred som utstrålar kvalitet. Lätt att rubba parallaxjusteringen. 4	Bra vred med distinkta lägen. Är dock lite för lättubbade. Belysningen kan slås på ofrivilligt. 4	En knapp som trycks in på sidan minskar eller ökar intensiteten på punkten. 4	Vred med rätt tröghet/distinkta lägen. Avstängningsläge mellan belysningssteg. Bäst. 5
Omdöme vid vakjakt 8x förstoring och anpassad belysningsstyrka	Ljus optik med skaplig skärpa och kontrast. Minus för parallaxfel på vakjaktshåll. 3	Lite mörk i bilden, bra skärpa och kontrast. God belysning. Minus för kors istället för punkt. 3	Bra ljusstyrka, skärpa och kontrast. Optiskt bäst i testet. Bra belysning. 5	Mindre objektiv och lite mörkare. Bra skärpa och kontrast. Väl liten belysningspunkt. 3	Ljusstark, bra skärpa och kontrast. Optiskt bäst i test. Relativt grovt riktnedel ett plus. 5
Slutbetyg och summering	Aningen klen riktnedel för vak. Läger belysningen av är siktet nästan oanvändbart. Bra optiskt.	Bra optiskt, mörk i dåligt ljus. För klen riktnedel för vakjakt. Bra val för skjutbana, sämlre på vak.	Bra optiskt och utstrålar byggkvalitet. Väl lämpat för vakjakt med grova ytterstolpar i riktnedel.	Jämn och bra optik, dock lite mörk i dåligt ljus. Bra belysning. Kort tub, kan vara svår att montera.	Mycket bra optiskt på mellanförstoringar. Riktigt bra belysning. Medioker garanti.
Totalbetyg	BRA ALLROUNDVAL 30	31	BRA GARANTI 32	BRA ALLROUNDVAL 33	BÄST I TEST 36